

Prezentace závěrečné zprávy Komise pro kanonické právo

Podrobná prezentace závěrečné zprávy synodní Komise pro kanonické právo z 22. září 2026

Online: [canon-law-commission-final-report-eng.pdf](https://www.vatican.va/roman_curia/commission/canon-law/canon-law-commission-final-report-eng.pdf)

Závěrečná zpráva **Komise pro kanonické právo pro synodální církev**, datovaná 22. září 2026, představuje jeden z nejkonkrétnějších výstupů celosvětového synodálního procesu. Komise v ní navrhuje řadu změn Kodexu kanonického práva (CIC), které mají převést zkušenost a teologické impulzy Synody o synodalitě do konkrétních právních struktur.

Nejde však ještě o novelu CIC. Komise sama upozorňuje, že její zpráva je stále **neúplná**. Konečné návrhy mají být připraveny až po dokončení práce dalších pracovních skupin. Zpráva proto představuje především **směr, kterým by se kanonické právo mohlo vydat**.

Mnohé z těchto návrhů se blíže dotýkají toho, co jsme v diecézi během diecézní synody řešili: větší spoluodpovědnosti věřících, nového způsobu vedení, proměny farností, transparentnosti, práce s kompetencemi a vytvoření udržitelných struktur pro další desetiletí.

Hlavním pramenem článku je samotná **Závěrečná zpráva Komise pro kanonické právo pro synodální církev**, schválená ve Vatikánu 22. září 2026. Ta sama uvádí, že jde stále o neúplný dokument a že konečný právní text má vzniknout až po dokončení práce všech pracovních skupin.

Propojení návrhů se **Závěrečným dokumentem XVI. řádného generálního shromáždění biskupské synody** je v reportu explicitní: Komise jednotlivé návrhy odvozuje zejména z čísel 60, 71, 76, 77, 84, 91–94, 101–103, 106 a 108 závěrečného dokumentu.

Za zvlášť důležité pro článek lze považovat návrhy týkající se společného rozlišování a rozhodování (kán. 127, 466, 500, 514, 536), vykazatelnosti a evaluace (kán. 391, 495), pastoračních rad (kán. 511–512), diecézní synody (kán. 461, 463) a finanční transparentnosti (kán. 493, 537).

A důležitá je i kontinuita s předchozí prací Komise: ta vznikla už v rámci prvního zasedání synody v říjnu 2023 a její mezitimní zpráva výslovně uváděla stejné tři okruhy – role věřících, biskupské konference / partikulární koncily a participativní orgány.

Základní myšlenka: synodalita nemá zrušit autoritu, ale změnit způsob jejího výkonu

Komise výslovně konstatuje, že **synodální proces nesnižuje rozhodovací pravomoc biskupa, kolegia biskupů ani papeže**. Smyslem je začlenit příspěvek Božího lidu do procesu rozhodování a dát výslednému rozhodnutí skutečně společný charakter.

Synodalita tedy neznamená: „o všem rozhodují všichni“.

Stejně tak ale neznamená: „biskup rozhoduje a ostatní mohou maximálně říct svůj názor“.

Navrhovaný model směřuje spíše k tomuto: **společné naslouchání → společné rozlišování → rozhodnutí toho, komu podle práva náleží odpovědnost → uskutečnění → společná evaluace**.

Právě tuto změnu kultury rozhodování se Komise snaží promítnout do CIC.

I. VĚŘÍCÍ KŘESŤANÉ: MUŽI A ŽENY

Prvním ze tří hlavních témat dokumentu je právní důslednost skutečnosti, že všichni pokřtění mají stejnou důstojnost a každý se podle svého postavení podílí na poslání církve.

1. Větší uznání poslání všech pokřtěných

Nový důraz na společné rozlišování (kán. 208)

Současný kánon říká, že mezi všemi věřícími existuje skutečná rovnost v důstojnosti a jednání a že všichni podle svého postavení spolupracují na budování Kristova těla.

Návrh přidává povinnost kompetentní církevní autority **uznávat a podporovat společné poslání všech věřících a zapojovat je do procesů společného rozlišování potřebných pro řízení církve**.

To je významný posun: účast věřících se nemá chápat pouze jako dobrovolná pomoc farářů nebo biskupovi, ale jako něco, co má své místo přímo v procesu správy a rozlišování života církve.

Povinnost pastýřů naslouchat (kán. 212)

K současnému právu věřících vyjadřovat svůj názor se navrhuje přidat výslovná povinnost pastýřů **naslouchat názorům věřících prostřednictvím metod společného rozlišování**.

Dosavadní právo zdůrazňuje především právo věřících svůj názor vyjádřit. Nový návrh zdůrazňuje také **povinnost autority tento názor skutečně slyšet**.

Úloha kleriků při svěřování odpovědnosti (kán. 275)

Klerici mají podle návrhu podporovat vhodné společné rozlišování při svěřování úřadů a funkcí vhodným věřícím podle pastoračních potřeb a potřebných charismat.

Zde se přímo propojuje **synodalita, kompetence a personální řízení**.

Jaké kompetence, charismata a odpovědnosti potřebujeme pro poslání diecéze a komu je máme svěřit?

2. Otevřenost vedoucích rolí všem pokřtěným

Synoda o synodalitě výslovně požadovala plné využívání možností, které již současné kanonické právo poskytuje všem pokřtěným. Komise proto v řadě případů nenavrhuje revoluční změnu, ale **potvrzení a rozšíření již existujících možností**.

Církevní úřady a funkce (kán. 145, 228, 230, 483)

Kán. 228 již dnes umožňuje vhodným věřícím zastávat církevní úřady a funkce, které mohou podle práva vykonávat. Komise zdůrazňuje potřebu tuto možnost skutečně využívat.

Kán. 230 se má změnit například tak, aby mezi stabilně ustanovované služby patřil také **katechista** a aby při nedostatku svěcených služebníků mohli i ostatní věřící vykonávat širší okruh funkcí včetně **asistence při sňatku**.

3. Biskupští delegáti – nová kategorie (kán. 476)

Současný kán. 476 zná **biskupské vikáře**, kteří mají v určité oblasti stejnou **řádnou výkonnou moc**, jakou má generální vikář. Komise navrhuje vedle nich zavést **biskupské delegáty**.

Diecézní biskup by mohl jmenovat vhodného věřícího – tedy nejen klerika, muže i ženu – jako biskupského delegáta, který by v určité oblasti vykonával **delegovanou pravomoc**.

- **biskupský vikář** má *potestas ordinaria*;
- **biskupský delegát** má *potestas delegata*.

Tím vzniká velmi zajímavý prostor pro významné laické odpovědnosti v řízení diecéze.

Tento návrh ukazuje, že budoucí kanonické právo může mnohem jasněji rozlišovat:

kanonickou pastorační a jurisdikční odpovědnost
od
profesionálního manažerského a organizačního výkonu.

4. Povinná biskupská rada (kán. 473 §4)

Dnes může biskup vytvořit biskupskou radu složenou z generálního a biskupských vikářů, pokud to považuje za vhodné.

Návrh stanoví: pokud má diecéze vedle generálního vikáře alespoň jednoho biskupského vikáře nebo biskupského delegáta, **biskupská rada se má zřídit**.

To je významné i pro plzeňský model vedení. Vzniká zde prostor pro strukturu, která může spojovat různé linie výkonu odpovědnosti a podporovat koordinaci pastoračního vedení.

5. Diecézní soudnictví se otevírá všem (kán. 1421 a 1425)

Současný kán. 1421 stanoví, že diecézními soudci mají být klerici; biskupská konference může za určitých podmínek povolit také laické soudce.

Návrh tuto konstrukci mění: **diecézními soudci mohou být klerici i laici.**

Dosavadní §2, který vyžaduje ke jmenování laiků zvláštní povolení biskupské konference, se má odstranit.

Podobně i návrh kán. 1425: pokud není možné sestavit kolegiální tribunál, může být jednotlivým soudcem klerik nebo laik, muž nebo žena.

6. *Sensus fidei* dostává výraznější místo (kán. 749)

Komise navrhuje vložit před dosavadní ustanovení o neomylnosti papeže a kolegia biskupů nový odstavec o všech věřících. Celý Boží lid, který přijal pomazání Duchem, nemůže ve věcech víry zbloudit; tento *sensus fidei* se projevuje univerzálním souhlasem věřících ve věcech víry a mravů.

Tím **není zpochybněna učitelská autorita papeže ani biskupů**. Návrh spíše právně vyjadřuje ekleziologickou skutečnost, kterou synodální proces znovu zdůraznil: při naslouchání církvi nelze oddělit pastýře od Božího lidu.

II. BISKUPOVÉ, KONFERENCE, SNĚMY

Druhá část návrhů se týká vztahu mezi místními církvemi a Apoštolským stolcem.

1. Pomocní a emeritní biskupové

Pomocní biskupové (kán. 403)

Návrh přesněji uvádí okolnosti, které mohou odůvodnit ustanovení pomocného biskupa – například velikost diecéze, počet věřících nebo její zvláštní komplexitu.

Emeritní biskupové (kán. 450)

Emeritní biskupové by mohli být podle své kompetence a zkušenosti zapojováni do komisí biskupské konference.

2. Partikulární sněmy

Provinční sněm každých deset let (kán. 440)

Současné právo stanoví, že provinční sněm (sněm diecézí jedné církevní provincie) se podle kán. 440 koná, kdykoli to většina diecézních biskupů provincie považuje za vhodné.

Návrh stanoví: **provinční sněm se má konat nejméně každých deset let.**

Tím se chce obnovit instituce partikulárních koncilů jako pravidelného nástroje společného rozlišování církvi určitého území.

Účastníci sněmů místních církví (kán. 443–444)

Současný právní rámec (443 §4) omezuje počet ostatních věřících účastníků se sněmů místních církví (plenárních či provinčních) na nejvýše polovinu počtu osob uvedených v kán. 443 §§1–3. Návrh umožňuje, aby jejich počet ostatních účastníků dosahoval **stejného počtu** jako počet těchto povinně pozvaných členů.

Současně návrh v příslušných ustanoveních odstraňuje formulace ***tantum consultivum*** – pouze poradní a ponechává jen ***consultivum*** – poradní (podrobněji srov. níže).

Komise sama vysvětluje, že chce především odstranit nejasnost mezi **konzultací** a **deliberací**. V synodální církvi se **deliberace** uskutečňuje s pomocí všech, ale **konečné rozhodovací pravomoci** zůstávají těm, kterým je svěřeno právo.

Vztah sněmů místních církví a Apoštolského stolce (kán. 446)

Dnes musí být dekrety sněmů místních církví před promulgováním přezkoumány Svatým stolicí.

Komise nabízí dvě varianty: **A)** Svatý stolec musí odpovědět do jednoho roku; nebo **B)** pokud do jednoho roku neodpoví, mohou být dekrety promulgovány.

Jde zde o hledání nové rovnováhy mezi univerzální a místní úrovní.

3. Delegování asistence manželství (Kán. 1112)

Současný kán. 1112 § 1 umožňuje biskupovi při nedostatku kněží a jáhnů delegovat laika k asistenci při uzavírání manželství, ale vyžaduje:

1. předchozí kladné hlasování biskupské konference a
2. povolení Apoštolského stolce.

Návrh vypouští druhou podmínku – předchozí povolení Apoštolského stolce.

Zůstává: předchozí kladné **hlasování biskupské konference**; nově: **vyslechnutí kněžské rady**.

III. PARTICIPATIVNÍ GRÉMIA

Třetím tématem dokumentu je prohloubení pojetí konzultačních procesů v participativních grémiích .

1. Konzultace nemá být formalitou (kán. 127)

Komise navrhuje **nový §4 kán. 127**:

Autorita, která žádá o souhlas nebo radu, má povinnost:

- poskytnout potřebné informace;
- zajistit dostatek času;
- zajistit svobodu k vyjádření názoru.

Tím se mění samotné pojetí konzultace. Nestačí: „Zeptali jsme se rady.“

Je třeba zajistit: „Rada měla informace, čas a svobodu, aby mohla učinit informovaný příspěvek.“

A pokud autorita nakonec rozhodne jinak než konzultující orgán, má být podle závěrečného dokumentu Synody o synodalitě schopna vysvětlit, jak konzultaci vzala v úvahu.

2. Odstranění „tantum“ z výrazu „tantum consultivum“

Současný CIC někdy používá formulaci: *tantum consultivum*, tedy: **pouze poradní** (srov. kán. 443, 444, 466, 500, 514, 536).

Komise navrhuje z tohoto výrazu odstranit „tantum“. Ne proto, že by chtěla dát těmto orgánům vlastní rozhodovací pravomoc. Smyslem je odstranit představu, že konzultace je něco podružného, co stojí mimo vlastní rozhodovací proces.

Nový model je: **konzultace není rozhodnutí, ale je součástí rozhodovacího procesu**.

A současně: **rozhodovací pravomoc zůstává tomu, komu ji svěřuje kanonické právo**.

3. Změny v pojetí diecézních synod

Diecézní synoda každých 10 let (kán. 461 a 463)

Současný CIC nestanoví pravidelný interval diecézních synod. Koná se tehdy, když to podle biskupa vyžadují okolnosti. Návrh stanoví: **diecézní synoda se má konat nejméně každých deset let**.

A její účel není pouze projednat jednotlivá témata. Má:

1. společně rozlišovat konkrétní otázky;
2. pravidelně ověřovat uskutečňování diecézního pastoračního plánu;
3. navrhopvat nový pastorační plán.

Synoda by se tak nestala jednorázovou událostí, která skončí přijetím dokumentu. Stala by se součástí **pravidelného cyklu rozlišování – realizace – evaluace – nové orientace**.

Většinu na diecézní synodě nemají tvořit klerici (kán. 463)

Návrh říká, že **laičtí členové diecézní synody** vybírání diecézní pastorační radou mají tvořit **většinu této skupiny**. Je to další konkrétní vyjádření principu, že synoda má být skutečně reprezentací celého Božího lidu, nikoli pouze shromážděním duchovenstva.

Společné rozlišování všech členů synody (kán. 466)

Návrh komise nemění základní princip, že jediným **zákonodárcem diecézní synody je diecézní biskup**. Navrhuje však doplnit, že jeho deklarace a dekrety jsou **výsledkem práce rozlišování všech členů synody**.

Tedy: **společné rozlišování neznamená společnou jurisdikci, ale rozhodovací pravomoc biskupa navazuje na společné rozlišování**.

4. Kněžská rada: od „pouze poradní“ k opravdové konzultaci (kán. 495 a 500)

Kněžská rada má podle návrhu změny kán. 495 společně s biskupem vykonávat **periodickou evaluaci pastoračního a administrativního vedení diecéze** ve vztahu k realizaci **diecézního pastoračního plánu**.

U kán. 500 se navrhuje místo: *tantum consultivum* formulace: **ordinario ... consultivo** (zpravidla poradní).

Zásadní je nový odkaz na kán. 127 § 2, 2° v kán. 500. Kněžská rada není rozhodovacím orgánem místo biskupa. Její konzultace se však má stát **skutečnou součástí procesu rozhodování a následné evaluace** (srov. také 127 § 4).

5. Diecézní pastorační rada (kán. 511, 512, 514)

Povinné zřízení diecézní pastorační rady a četnost setkávání (kán. 511 a 514)

Současný kán. 511 říká, že pastorační rada má být zřízena, pokud to vyžadují pastorační okolnosti.

Návrh: **v každé diecézi má být pastorační rada**. A navíc: má se sejít **nejméně třikrát ročně**.

Má nejen projednávat pastorační otázky, ale také společně s biskupem **pravidelně hodnotit uskutečňování diecézního pastoračního plánu**.

U kán. 514 se odstraňuje *tantum* a ruší se dosavadní samostatné ustanovení § 2 o minimálně jednom setkání ročně. Takto bude třeba chápat pastorační radu nikoli jako formální orgán, ale jako jeden z hlavních institucionálních nástrojů průběžného společného rozlišování způsobu výkonu pastorace v diecézi.

Otevření diecézní pastorační rady širší účasti (kán. 512)

Současný text **kán. 512 § 3** stanoví, že do rady mají být jmenováni pouze věřící, kteří vynikají pevnou vírou, dobrými mravy a rozvážností.

Navrhované znění tuto uzavřenou formulaci nahrazuje požadavkem, aby mezi členy byli **především věřící, kteří se vyznačují autentičností svého svědectví víry**. Současně výslovně připouští, aby podle okolností byli přizváni i další věřící, byť bez hlasovacího práva.

Ještě významnější je navrhované doplnění **kán. 512 § 4**, podle něhož mohou být k účasti bez hlasovacího práva přizvány také osoby náležející k **církvi nebo církevnímu společenství, které dosud není v plném společenství s katolickou církví**. Úlohu těchto osob v diecézní pastorační radě určuje diecézní biskup.

Návrh tak posouvá pojetí pastorační rady od relativně uzavřeného poradního orgánu směrem k **širšímu prostoru naslouchání a společného rozlišování**. Změna výrazu „pouze“ (*nemo nisi*) na „především“ (*in primis*) je přitom právně i teologicky významná: stanoví určitou přednost, ale současně vytváří prostor pro

širší účast podle konkrétní situace. Výslovné zahrnutí křesťanů, kteří nejsou v plném společenství s katolickou církví, navíc dává této změně také **ekumenický rozměr**.

6. Povinné pastorační rady farností (kán. 536)

Dnes: pokud to biskup považuje za vhodné, může být v každé farnosti zřízena pastorační rada.

Návrh: **v každé farnosti má být pastorační rada.**

A její úloha se výslovně rozšiřuje. Má se podílet na: **formulaci pastoračních směrnic a rozhodnutí, která má farář uskutečnit z titulu své pastorační pravomoci.**

Farář tedy zůstává nositelem pastorační odpovědnosti, ale proces formulování pastoračních rozhodnutí má mít skutečně společný charakter.

Jde zde o přechod od modelu: **farář je tím hlavním a ostatní mu pomáhají** k modelu: **farnost společně rozlišuje své poslání a každý podle své odpovědnosti přispívá k jeho uskutečnění.**

7. Transparentnost a vykazatelnost hospodaření (kán. 493, 537, 391)

Komise navrhuje významné posílení finanční transparentnosti.

Na **diecézní úrovni** má **ekonomická rada diecéze** předkládat každoročně **finanční zprávu kněžské radě a diecézní pastorační radě**. Pokud možno má být zpráva **ověřena nezávislým auditorem**.

Na **úrovni farnosti** má ekonomická rada zveřejňovat **výroční finanční zprávu**, pokud možno ověřenou nezávislým auditorem.

To je velmi konkrétní realizace principu **vykazatelnosti**: hospodaření nemá být oddělenou technickou oblastí, ale součástí odpovědnosti za společné poslání.

Jedním z nejvýznamnějších návrhů je zde nový odstavec kán. 391 §3.

Diecézní biskup má stanovit pravidla pro:

- vykazatelnost (*accountability*);
- evaluaci;
- subjekty podléhající jeho jurisdikci nebo dohledu;
- způsob provádění těchto procesů;
- zapojení odborníků včetně laiků.

A to všechno má probíhat **synodálním způsobem a v souladu s civilním právem**.

Jde zde tedy o vytvoření **kultury vykazatelnosti, hodnocení a transparentnosti**.

8. Ad limina a odpovědnost biskupa (kán. 399)

Před odesláním zprávy *ad limina* do Říma by měl biskup předložit alespoň její shrnutí věřícím své diecéze, zvláště prostřednictvím kněžské rady a diecézní pastorační rady.

To vytváří princip: **odpovědnost biskupa není pouze směrem k Římu, ale také směrem k vlastní diecézi**.

IV. SOUHRN

1. Autorita zůstává

Biskup zůstává biskupem. Farář zůstává farářem. Zákonodárcem diecézní synody zůstává biskup.

2. Konzultace se stává skutečnou

Nestačí formálně vyslechnout radu. Je třeba dát informace, čas a svobodu.

3. Kompetence dostávají větší prostor

Všichni pokřtění, ženy i muži, mohou podle své kvalifikace přebírat skutečné odpovědnosti.

4. Rozhodování se stává synodálním

Rozhodnutí zůstává u toho, komu náleží pravomoc, ale cesta k němu zahrnuje společné rozlišování.

5. Po rozhodnutí přichází evaluace

Pastorační plán se nemá pouze přijmout, ale také vyhodnocovat.

6. Hospodaření se stává transparentnější

Finanční reporting se má stát běžnou součástí života diecéze a farností.

7. Synodalita dostává institucionální podobu

Pastorační rady, kněžské rady, diecézní synody, ekonomické rady a další struktury jsou vnímány jako nezbytná institucionální místa společného rozlišování a odpovědnosti.

8. Nemusíme čekat na změnu CIC, abychom mnohé z těchto principů začali uskutečňovat

Budoucí novela může některé věci učinit právně závaznými. Ale synodální kultura může vznikat už nyní. Například už dnes se můžeme systematicky ptát:

- Kdo má rozhodovací pravomoc?
- Koho potřebujeme vyslechnout?
- Jaké informace tito lidé potřebují?
- Jaký čas potřebují k rozlišování?
- Jaké kompetence do procesu přinášejí?
- Jak bude rozhodnutí uskutečněno?
- Kdy a podle čeho vyhodnotíme jeho výsledek?

Takový způsob práce by byl praktickou implementací synodality ještě předtím, než bude zapsán do CIC.

V. ZÁVĚR

Závěrečná zpráva Komise pro kanonické právo nepředstavuje hotovou reformu Kodexu kanonického práva. Představuje však velmi konkrétní obraz toho, **jak by se zkušenost celosvětové synody mohla postupně promítnout do právního uspořádání církve.**

Její hlavní poselství lze shrnout jednoduchou větou:

Synodalita nemění toho, kdo má podle práva rozhodovat; mění však způsob, jakým církev k rozhodnutí dochází, jak do něj zapojuje Boží lid a jak za něj následně skládá účty.

V tomto smyslu může být navrhovaná změna CIC nejen reakcí na celosvětovou synodu. Může být také kanonickým potvrzením některých intuic, ke kterým jsme v naší diecézi dospěli vlastní synodální zkušeností.

S pomocí Chat GPT zpracoval Petr Hruška